

Esteettömyysmittariston kehittäminen kaavoituksessa ja liikennesuunnittelussa sekä yleisillä alueilla

1. Esteettömyysmittariston määrittely

Esteettömyydelle on laadittu aikaisemmin Helsingin kaupungilla mittaristo ja mittareiden tavoitetasot. Nykyiset mittarit liittyvät kahteen kokonaisuuteen: a) kaavoitus ja liikennesuunnittelu tai b) yleiset alueet.

Esteettömyystyöpajassa käytiin läpi nykyisillä mittareilla mitattavia asioita ja todettiin, että mittareita tulisi vielä tarkastella uudestaan siitä syystä, että nykyisissä suunnitteluprosesseissa etenkin perustason esteettömyyttä toteutetaan jo pääsääntöisesti kaikissa hankkeissa joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Tämän seikan vuoksi esteettömyyden seurannassa tulisi keskittyä erikoistason esteettömyyteen.

Voidaan siis todeta, että tapa, jolla esteettömyyttä mitataan, vaatii uudelleentarkastelua. Mittaroinnin uudelleentarkastelussa tulisi ottaa huomioon seuraavat asiat:

- Mittaroinnin tavoitteiden kirkastaminen. Suunnitellaan tarkemmin, mitä asioita on tarkoituksenmukaista mitata.
- Nykyisten mittareiden läpikäynti ja uusien mittareiden määrittely. Mitkä nykyisistä mittareista soveltuvat käyttöön jatkossakin ja mitkä mittarit tulisi uudistaa.

Taulukko 1: Esimerkki mahdollisista esteettömyyden mittaamiseen käytettävistä mittareista

Mittari 1. Reitit

Mittari 2. Leikkipuistot

Mittari 3. Esteettömät kadunvarren autopaikat

Mittari 4. Ääniopastetut risteykset

Mittari 5. Yleisökäymälät

Mittari 6. Levähdyspaikat

Mittari 7. Pysäkit

Arvoasteikon määrittely jokaiselle käytettävälle mittarille erikseen (katso esimerkit taulukossa 1). Määritellään arvoasteikko esim. 1-5. Luodaan määritelmä jokaisen mittarin jokaiselle tasolle.

Taulukko 2: Esimerkinomainen arvoasteikko ja määritelmä mittarille 2. Leikkipuistot

Mittarin tavoitetaso	Tavoitetason määritelmä
-----------------------------	--------------------------------

Taso 5	Toteutuneita erikoistason leikkipuistoja 30 % kaikista olemassa olevista leikkipuistoista
---------------	---

Taso 4	Toteutuneita erikoistason leikkipuistoja 25 % kaikista olemassa olevista leikkipuistoista
---------------	---

Taso 3	Toteutuneita erikoistason leikkipuistoja 20 % kaikista olemassa olevista leikkipuistoista
---------------	---

Taso 2	Toteutuneita erikoistason leikkipuistoja 15 % kaikista olemassa olevista leikkipuistoista
---------------	---

Taso 1	Toteutuneita erikoistason leikkipuistoja 10 % kaikista olemassa olevista leikkipuistoista
---------------	---

Määritellään kriteerit, joilla esim. erikoistason tai perustason esteettömyys toteutuu kyseisen mittarin osalta (taulukossa 3 esimerkkinä erikois / perustason leikkipuiston kriteerit. leikkipuiston on toteutettava kaikki määritellyt kriteerit saadakseen erikoistason / perustason statuksen)

Taulukko 3: Erikois- ja perustason leikkipuiston kriteerit

Kriteeri	Perustason esteettömyys	Erikoistason esteettömyys
-----------------	--------------------------------	----------------------------------

Esteetön autopaikka sisäänkäynnissä

Käytetyn turva-alustan materiaali

Valaistus

Vapaa leveys (portit yms.)

Esteettömät vessat

Opastus: kohokartta sisäänkäynnissä

Aitaus: erityisesti liikkuvat leikkivälineet

Kalusteiden esteettömyys (pöydät ja penkit)

Erikoistason leikkipuiston leikkivälineet

Tummuuskontrastit

Kasvillisuus ja varjo

Taulukko 4: Määritellään tietoaaineistot, joita käytetään mitattavan tiedon seurantaan Paikkatietoaineisto

Huomiot

Leikkipuistot Sijainti pistemäisenä kohteena. Ominaisuustietona status: perustaso / erikoistaso / ei perus- eikä erikoistasoa

Mittariston määrittelyn vastuutahoksi ehdotetaan esteettömyysasiamiestä. Mittaroinnissa käytettävät paikkatietoaineistot tulisi suunnitella yhdessä KYMP:in muiden asiantuntijoiden kanssa. Mittareissa käytettävien aineistojen määrittelemiseksi ehdotetaan, että toteutetaan erillisenä projektina esteettömyyden tiedonhallinnan tarkastelu.

2. Tiedonhallinnan tarkastelu

Esteettömyyden tiedonhallinnan tarkastelun tavoitteena on jatkaa esteettömyyden mittaroinnin kehittämistä konkreettiselle tasolle niin, että tiedonhallinnan kokonaisuus tulee kuvattuna kaupungin eri suunnitteluprosesseissa. Lisäksi tiedonhallinnan tarkastelussa määritellään vastuutahot eri tietoaaineistojen ylläpitämiselle. Tiedonhallinnan tarkastelu tehdään yhteistyössä KYMP:in ja Kaupunginkanslian suunnittelun ja tiedonhallinnan asiantuntijoiden kanssa.

Ensimmäisessä vaiheessa käydään läpi esteettömyyden mittarit sekä niiden tavoitetasot ja määritellään tietoaaineistot, joita mittareiden toteuman seurantaan käytetään. Ensimmäisen vaiheen lopputuloksena saadaan lista esteettömyysaineistoista, joiden ylläpidosta on jatkossa huolehdittava.

Kun esteettömyysaineistot on listattu, tunnistetaan suunnitteluprosessin vaiheet, joissa tietoa joko käytetään lähtöaineistona tai päivitetään osana suunnitteluprosessia, rakentamista tai ylläpitoa. Tämän vaiheen tuloksena saadaan taulukoitua kaikki osaprosessit, jotka esteettömyysaineistoihin liittyvät.

Seuraavaksi tiedonhallinnan prosessi kuvataan auki kaaviona jokaisen esteettömyysaineiston osalta kaikissa osaprosesseissa. Kaavioon kuvataan tiedon pääasiallinen tallennuspaikka sekä tiedon ylläpidon vastuutahot eri osaprosesseissa. Lisäksi jokaisen aineiston osalta kuvataan, mitä kaikkia ominaisuustietoja tulee tallentaa.

Tiedonhallinnan prosessin tarkemman kuvauksen yhteydessä tunnistetaan kohdat, joissa tarvitaan tarkennuksia esimerkiksi luovutusaineistolistauksiin ja niihin liittyviin tarkempiin ohjeistuksiin luovutettavan aineiston tietomallista ja formaatista. Tällä menettelytavalla halutaan varmistaa, että esimerkiksi suunnittelukonsulteilta tai urakoitsijoilta saadaan kerättyä viimeisin tieto talteen esimerkiksi esteettömyyden toteumasta.

Viimeisessä vaiheessa määritellään vielä tietojen julkisuus ja julkaisukanavat. Paikkatietomuodossa olevia esteettömyysaineistoja voidaan julkaista esimerkiksi seuraavissa kanavissa:

- Paikkatietovipunen (sisäinen puoli)
- Kartta.hel.fi (julkinen puoli)
- Palvelukartta
- Avoimet rajapintapalvelut
- Reittiopas